

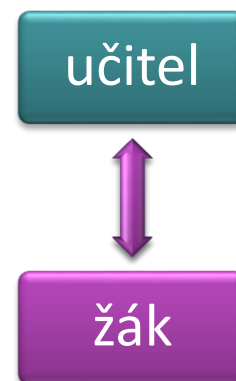
Systemový přístup k řešení edukace žáků s poruchami chování

Nesystémové pojetí výchovy

Již tradičně trocha historie

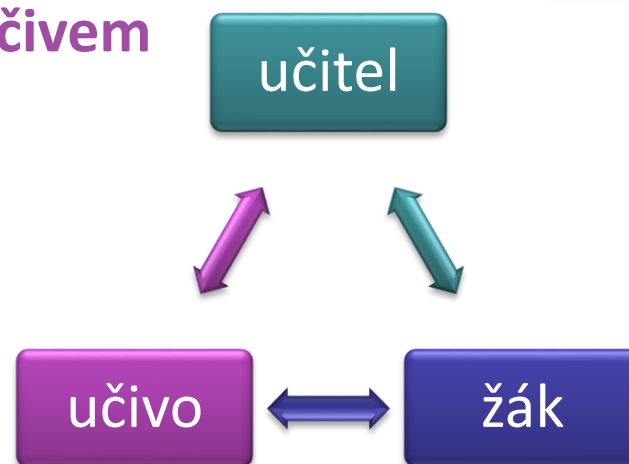
- **2pólový model**

- dialog mezi **pedagogem** a **vychovávaným jedincem**, vztahy mezi partnery ve výchově jádrem pedagogické problematiky

- **3pólový model**

- vztah mezi **učitelem**, **žákem** a **učivem**
= didaktický trojúhelník

Systemové pojetí edukace

(Blížkovský 1997)

- **obecná teorie systémů (Bertalanffy)**
  - živé organismy jsou otevřené systémy, jež si se svým okolím vyměňují látky a energii
- systém se vyznačuje určitou skladbou elementů (sociální skupina x agregát, shluk lidí)

Systemové pojetí edukace

(Blížkovský 1997)

- celistvé a otevřené
- usiluje o vyvážené funkční propojení kultivace vnitřního a vnějšího světa člověka
  - předpoklad závislosti lidí a jejich světa

(II.)

Vnější funkcionální vlivy

Vliv životního prostředí

Funkcionální,
pedagogicky
nezáměrné faktory

Neuvědomělé sebeutváření
životními zkušenostmi,
vrozenými a získanými vlastnostmi

Vnitřní funkcionální vlivy

(III.)

Vnější faktory

Utváření
člověka
a sociálních
vztahů

Vnitřní faktory

(I.)

Vnější výchovné vlivy

Výchovné působení

Intencionální,
pedagogicky
záměrné faktory

Sebevýchova
(uvědomělé sebeutváření),
autoregulace

Vnitřní výchovné vlivy

(IV.)

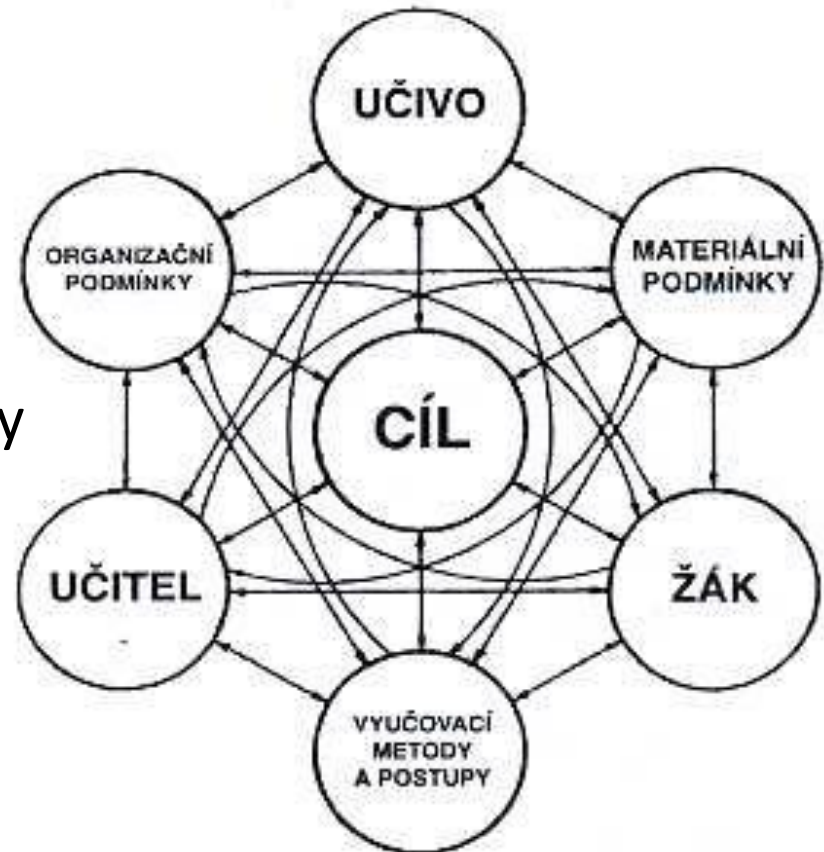
Škola jako systém

- **Systemový přístup**

- svět jako soustava vzájemně propojených a ovlivňujících se systémů

- **Funkčnost systému**

- vzájemně výhodné propojení prvků soustavy

Zásady funkčnosti systému

(Pokorná 1997)

- Jednotlivé prvky systému jsou **nezaměnitelné** a na sobě navzájem **závislé**
- V systému může každý člen udržet svou **jedinečnost** a současně **komunikovat s okolím**
- **Ohraničení** vůči okolí, ale současně **otevření** novým vlivům
- **Rovnováha mezi vnitřní strukturou a komunikativní funkcí**
- Propojení systémy stabilizuje
- Fungující systém je **otevřený => naděje.**

Hledisko systémového přístupu

- každý, kdo participuje na životě školy, je součástí systému
- ovlivňuje aktivitu ostatních prvků a ty naopak ovlivňují jeho
- otevřenost znamená i zpětnou vazbu – zájem o postoje žáků a náležitou reakci na ně
- otevřenost i vůči vnějším systémům (rodina, veřejnost, obec, zřizovatel)

Klima školy (www.klima.pedagogika.cz)

- **Sociální klima školy** - ustálené postupy vnímání, prožívání, hodnocení a reagování všech aktérů v rámci školy (žáci, učitelé, rodiče, nepedagogický personál) na to, co se ve škole (sociální i fyzikální prostor) právě odehrává nebo se má v budoucnu odehrát.
- Důležité je **subjektivní** prožívání všech aktérů, zahrnutí všech osob, které se školou přicházejí do styku a procesualnost zahrnovaných jevů.

Klima třídy (www.klima.pedagogika.cz)

- **Sociální klima třídy** = sociálně-psychologické jevy (interakce, komunikace, jejich subjektivní i sdílené vnímání a hodnocení)
- jsou dlouhodobé, typické pro danou třídu a daného učitele po několik měsíců či let
- jejich účastníky a tvůrci jsou: žáci celé třídy, skupinky žáků v dané třídě, jednotliví žáci, dále všichni učitelé vyučující v dané třídě a konečně učitelé jako jednotlivci.
- ovlivnění širšími sociální jevy - sociálním klimatem školy a sociálním klimatem učitelského sboru.
  - Nepůsobí ovšem globálně, ale výběrově. Na téže škole mohou existovat vedle sebe rozdílná sociální klimata v rozdílných třídách: od klimat působících na žáky pozitivně, až po klimata působící negativně.

Literatura

Blížkovský, B. *Systémová pedagogika. Celistvé a otevřené pojetí vzdělávání a výchovy*. Ostrava: Amosisus Servis. 1997.

Vojtová, V. *Postoje učitelů a žáků ke kázeňské problematice na základní škole*. (Disertační práce) Brno: MU. 2001

www.klima.pedagogika.cz

Děkuji za pozornost